

AAD-140

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

October / November - 2016

Sanskrit : CE-303

(First Subsidiary)

(रघुवंशम्-सर्ग-१४) (कालिदास) (व्याकरणम्)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : दरेक प्रश्नना गुण सरषा छे.

१ (अ) गभे ते ऋश श्लोकोनी अनुवाद करो :

८

- (१) उभावुभाम्यां प्रणतौ हतारी यथाक्रमं विक्रमशोभिनी तौ ।
विस्पष्टमस्रान्धतया न दृष्टौ ज्ञातो सुतौः स्पर्शसुखोपलम्भात् ॥
- (२) कृता ज्जलिस्तत्र यदम्ब सत्यान्नाभ्रश्यत स्वर्गफलाद् गुरुर्नः ।
तच्चिन्यमानं सुकृतं तवेति जहार लज्जां भरतस्य मातुः ॥
- (३) ऋद्धापणं राजपथं स पश्यन्विगाहयमानां सरयूं च नौभिः ।
विलासिभिश्चाध्युषितानि पौरैः युरोपकाष्ठोपवनानि रेमे ॥
- (४) अवैमि चैनामनधेति किन्तु लोकापवादो बलवान्मतो मे ।
छाया हि भूमेः शशिनो मलत्वेनारोपिता शुद्धिमतः प्रजाभिः ॥
- (५) अथानु कूल श्रवण प्रतीतामत्रस्नुभिर्युक्तधुरं तुरङ्गे ।
रथं सुमन्त्र प्रतिपन्नरश्मिमारोप्य वैदेह सुतां प्रतस्ये ॥
- (६) सा दुर्निमित्तोपगमाद्विषादात्सद्यः परिम्लानमुखारविन्द ।
राज्ञः शिवं सावरजस्य भूयादित्याशशंसे करणैरबाह्वैः ॥

(બ) ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો : ૫

- (૧) અભીષિતં ક્ષત્રકુલાજ્ઞાનાં ન વીરસૂશબ્દમકામયેતામ્ ।
- (૨) ધર્માર્થ કામેષુ સમાં પ્રપેદે યથા તથૈવાવરજેષુ વૃત્તિમ્ ।
- (૩) સોદું ન તત્પૂર્વમવર્ણમીરો આલાનિકં સ્થાણુમિવ દ્વિપેન્દ્રઃ ।
- (૪) અમર્ષણઃ શોણિતકાઙ્ક્ષયા કિં પદા સ્પૃશન્તં દશતિ દ્વિજિકઃ ।

૨ રઘુવંશના આધારસ્થાનો જણાવી કવિએ કરેલા ફેરફારો વર્ણવો. ૧૪

અથવા

૨ મહાકાવ્યના લક્ષણો આપી રઘુવંશનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

૩ નિયતકૃતિના આધારે રામનું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

અથવા

૩ મહાકવિ કાલિદાસની કાવ્યશૈલી વર્ણવો. ૧૪

૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

- (૧) રામનું માતાઓ સાથેનું મિલન
- (૨) સીતાનું પાત્રાલેખન
- (૩) કાલિદાસની કૃતિઓ
- (૪) ઉપમા કાલિદાસસ્ય.

- પ નીચેનામાંથી બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪
- (૧) રઘુવંશના પ્રારંભમાં કવિ કોની સ્તુતિ કરે છે ?
 - (૨) રઘુવંશના સર્ગની સંખ્યા જણાવી ૧૪માં સર્ગનો વર્ણવ્ય વિષય આપો.
 - (૩) ક્ષત્રિય સ્ત્રીઓ માટે કયો શબ્દ ગૌરવ અપાવનાર છે ?
 - (૪) રામનો રાજ્યાભિષેક સૌપ્રથમ શાનાથી થયો ?
 - (૫) રામે સીતા ત્યાગનો નિર્ણય શા માટે કર્યો ?
 - (૬) રામ સીતા ત્યાગની જવાબદારી કોને સોંપે છે ?
 - (૭) વાચ્નું તૃ.એ.વ અને જગત્નું પંચમી બ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (૮) ચન્દ્રમસિ અને રાજસુ રૂપ ઓળખાવો.
 - (૯) અસ્મદ્નું દ્વિ.બ.વ. અને યુષ્મદ્નું ચ.એ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (૧૦) કિમ્ (સ્ત્રી) ષ.એ.વ અને કિમ્ (નપુ.) દ્વિતીયા બ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (૧૧) તામિઃ અને તાસામ્નું રૂપ ઓળખાવો.
 - (૧૨) કાલિદાસનું ઉપનામ આપો.